

Vesztett vidék

Sweet Country – ausztrál, 2017.
Rendezte: Warwick Thornton. Írta: Steven McGregor és David Tranter.
Kép: Warwick Thornton. Szereplők: Hamilton Morris (Kelly), Sam Neill (Smith), Ewen Leslie (Harry), Bryan Brown (Fletcher) Gyártó: Bunya Productions / Sweet Country Films.
Forgalmazó: ADS Service Kft. Feliratos. 113 perc.

Az ausztrál filmművészet Aközeli fél évszázados fel-lendülése óta lankadatlanul számol be a több évezredes múltra visszatekintő őslakos és a hozzá képest jelentősen fiatalabb, modern civilizáció nem ritkán vére menő konfliktusairól, az egymás mellett élés lehetetlenségéről. Jelzésértékű, hogy a legutóbbi témába vágó ausztrál alkotás eredeti címe (*Charlie's Country*, 2013) ugyanúgy kiemeli a hazát, a tájat, mint Warwick Thornton aktuális munkája. A filmjeiben nemcsak rendezőként, hanem operatőrként is közreműködő direktor friss alkotásának egyik kardinális sajátossága a sziklás, kiszikkadt, végtelen ausztrál táj, az *outback* kihangsúlyozása,

mely emberöltőkön át a külön-féle aborigin törzsek érintetlen hazájának számított.

Noha Thornton valós eseményeken alapuló filmje – melyben a középkorú őslakos Sam Kelly önvédelemből lelővi agresszív, alkoholista telepes munkaadóját – nem gondolja újra a két kultúra összeférhetetlenségének narratíváját, mégis több téren kitérnie elődeihez képest. A rendező az izákos farmer személyében egyrészt teret enged az első világháborúból hazatért veteránok traumái ábrázolásának, másrészt éles valláskritikát is megfogalmaz azzal, hogy a rabszolgaként tartott, megaláztott, keresztényre átnevelt Sam sokkal inkább betartja a ráerőltetett vallás tanait, és nem utolsó sorban a törvényeket, mint a fehér megszállók. A rendező ráadásul leleményes iróniával forgatja ki Ned Kelly történetét úgy, hogy a számkivetett, rendfenntartók előtt menekülni kényszerülő benszülött hősét a legendás ausztrál banditáéval azonos vezetéknevvel ruházza fel. Thornton elbeszélése nem hagy kétséget afelől, hogy a két kultúra harmonikus együttélése csupán illúzió. Magabiztos

rendezése, erős atmoszférameremtő képessége, a hosszú csendek és a lassú, ráérős ritmus magasan kiemelik a filmet a többi, hasonló tematikájú alkotás közül.

ZALÁN MÁRK

Téli fivérek

Vinterbrødre – dán, 2017. Írta és rendezte: Hlynur Palmason. Kép: Maria von Hausswolff. Zene: Toke Brorson Odin. Szereplők: Elliott Crosset Hove (Emil), Simon Sears (Johan), Lars Mikkelsen (Carl), Victoria Carmen Sonne (Anna). Gyártó: Masterplan Pictures. Forgalmazó: Vertigo Média Kft. Feliratos. 94 perc.

Akétezeres évektől a skandináv filmek sikertörténetéről beszélhetünk. Számos remek dráma (*Ádám almái*, *A vadász*), szatíra (*Egy galamb leült egy ágra, hogy tűnődjön a létezésről*, *Férfiak és csirkék*) vagy éppen jéghideg műfajfilm (*Engedj be!*, *Fácángyilkosok*) származik a térségből. Igaz, a tavaly bemutatott *Hóember és az Emlékszem rád* elmaradtak a várakozástól, és a legújabb dán csömörfilm, a *Téli fivérek* is inkább szabályt erősítő kivétel. Az elsőfilmes Hlynur Palmason művének főszereplője az örökgyerek Emil, aki fivérével, Johannel dolgozik egy isten háta mögötti bányában. Az elszigeteltség és a zord időjárás pedig a lelkeket is kikezdi, mert a sehová sem tartó életére lassan ráeszmélő infantilis Emil ön- és közveszélyessé válik, többek között saját gyártású szesz ital miatt.

Palmason filmjének elvitathatatlan erőnye a zajos, sötét, havas-saras földmély, valamint a nyirkos bányavidék atmoszféréja, amelyet Maria von Hausswolff szürreális víziókba hajló expresszív képei és Toke Brorson hátborzongató *ambient* zenéje teremtenek meg. Ez a nyomasztó és félelmetes környezet kiváló terep lenne egy thrillerhez vagy horrorfilmhez, de Palmason ehelyett Emil lelki világát próbálja bemutatni a szétfutó sztoriban.

A *Téli fivérek* az elsőfilmek tipikus hibáit hordozza magán. Palmason didaktikus és túl sokat markol, behozza az apa-komplexus, a testvérviszály, a beteljesületlen szerelem, sőt még az osztályharc témáit is, azonban nem tudja összerántani mindezeket erős történetté. Ráadásul a túlnyújtott, sokszor értelmezhetetlen jelenetek miatt Emil inkább idegesítő, semmint azonosulásra méltó antihős. Így aztán a *Téli fivérek* inkább az elszalasztott lehetőségek filmje. A levegőben lógó szürreális finálé akár egy Alejandro Jodorowsky-féle pszichedelikus *tripbe* is beleilene, de a mű egészét tekintve inkább az alkotói bizonytalanság szimptomája.

BENKE ATTILA

Igaz történet alapján ▮

D'après une histoire vraie – francia, 2017. Rendezte: Roman Polanski. Írta: Delphine de Vigan regényéből Olivier Assayas. Kép: Pawel Edelman. Zene: Alexandre Desplat. Szereplők: Emmanuelle Seigner (Dephine), Eva Green (Elle), Vincent Perez (François). Gyártó: Mars Films / Wy Productions. Forgalmazó: Cinetel. Feliratos. 104 perc.

Roman Polanski a 60-as évek derekán két női rémtörténetben fogalmazta meg személyes szerzői válságát, előbb az idegen kulturális közegbe került gyökértelen, magányos művész elidegenedéséről (*Iszonyat*), majd a hollywoodi rendszer poklába, áruló színészsztárok és sátáni alkukat kötő producerek közé keveredett bérrendező kiszolgáltatottságáról (*Rosemary gyermeke*). A fél évszázaddal megkésett trilógiazárás sajnos csak az elődök védtelen hősnő-figuráját, klausztrófób alapszituációját és pszichológiai műfaj-revízióját örizte meg, és a *Vénusz bundában* méregerős önanalízise (és művészi *mea culpája*) után inkább csak óvatosszám-

nak tűnik a Polanski-féle műfaji fixációk és a *Lány a vonaton* aktuális *domestic thriller*-trendje között.

A 84 éves rendező ezredfordulós pályaszakaszához híven ismét egy ismert irodalmi alapanyag felettébb forráshű adaptációjában eleveníti fel kedvelt motívumait. Delphine de Vigan magyarul is megjelent sikerkönyvének alkotói klimaxszal küzdő írónő-hőse megismerkedik egy csinos, ifjú életrajz-kisiparossal, aki legnagyobb rajongójaként, majd egyfajta személyi titkárnőként lassan rátelepszik szakmai és magánéletére, kisajátítja magának, végül megpróbálja átvenni a helyét – miközben szellemírónőből lassanként az írónő szelleme lesz, a nézőre bízva annak eldöntését, vajon a párizsi kékharisnyás *Tortúra* helyett az *Iszonyat* egyszemélyes tébolytörténetét követi nyomon vagy a *Rosemary gyermeke* okkult horrorjának *doppelgänger*-verzióját. Túl a posztmodern zsánerfilmek közhelyes valóság/fikció reflexióin és az erőteljes közösségi média-kritikán, Polanski nem sok indulatot, gondolatot sűrít a sablon-sztoriba: csupán bérlődőként bolyong otthonos szálcájában, ahol mintha egyre inkább átvenné a hatalmat az évtizedek óta alkotótársát jelentő színésznő-feleség, saját féltelmeivel és sérelmeivel betöltte a növekvő szerzői vákuumot.

VARRÓ ATTILA

Nap nap után ▮

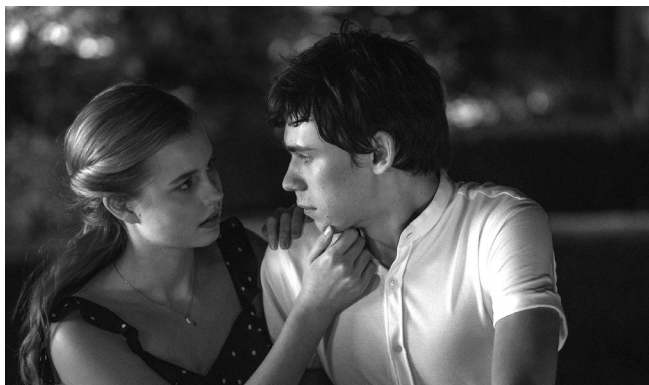
Every Day – amerikai, 2018. Rendezte: Michael Sucsy. Írta: David Levithan regényéből Jesse Andrews. Kép: Rogier Stoffers. Zene: Elliott Wheeler. Szereplők: Angourie Rice (Rhiannon), Justice Smith (Justin), Maria Bello (Lindsey), Debby Ryan (Jolene), Michael Cram (Nick). Gyártó: Likely Story / FilmWave. Forgalmazó: Fórum Hungary. Szinkronizált. 98 perc.

A *young adult*-sikeriró David Levithan (*Dash és Lily, Engedj közelebb!*) regénye igazán Charlie Kaufman világához passzoló alapanyag lenne, ám a *Nap nap után* Kaufmannal csupán egy közös producert tud felmutatni Anthony Bregman személyében (*Egy makulátlan elme örök ragyogása, Kis-nagy világ*). A *Fogadom* romantikus drámáját jegyző Michael Sucsy kezei között az izgalmas alapötlet inkább csak könnyen csúszó *mainstream* tinimelodráma, semmint szerzői tudatfilm. A kamasz Rhiannon egy nap

arra ébred, hogy kőbunkó szerelmével valami történt: tökéletes partner lett belőle, és ezt azonnal meg is ünneplik egy szintén tökéletes, 24 órás kaland-randival. Ám, mint minden a csoda, ez is csak egy napig tart: a lány lassan ráébred, hogy az eszményi partner minden nap egy új, vele egykorú ember bőrében bukkan fel – akár csak Todd Solondz *Palindrómájában*, ez a hős is mindig más és más formát ölt. Rhiannon mégis halálosan beleszeret a vándorló lélekbe, és mindenhova követi, fittyet hányva arra, hogy éppen lány vagy fiú, jóképű vagy sem.

A történet két ponton ütökzik megugorhatatlan akadályba: a nap, amelyen a rejtélyes „A.” Rhiannon bőrében ébred fel, jóval több izgalmat elbírt volna, és maga a karaktere is elviselne némi mélységet – anélkül, hogy kaufmani ihletettséget kérnének számon rajta. Sucsy-ról elmondható, hogy igen jól bánik hősnőivel: a *Fogadom* amnéziás felesége mellé is egy olyan idilli férjet varázsolt, aki bármit megtett volna, hogy szerelmét visszakapja, ugyanígy „A.” is már-már zavaróan kitartó és tökéletes hősszerelmes. A helyzetet csupán az menti, hogy Rhiannon is korát meghazudtolóan képes a felszín mögé nézni, és beleszeretni egy megfoghatatlan identitásba – ráadásul a főszerepet alakító, 17 éves Angourie Rice pillanatok alatt szerethetővé teszi a hősnő humorral átszőtt karakterét.

KOVÁCS KATA

Gringo ▲

Gringo – amerikai, 2018. Rendezte: **Nash Edgerton**. Írta: **Matthew Stone** és **Anthony Tambakis**. Kép: **Natasha Braier** és **Eduard Grau**. Zene: **Christophe Beck**. Szereplők: **David Oyelowo** (Soyinka), **Joel Edgerton** (Rusk), **Charlize Theron** (Elaine), **Sharto Copley** (Mitch), **Amanda Seyfried** (Sunny). Gyártó: **Blue-Tongue Films / Denver and Delilah**. Forgalmazó: **Freeman Film**. Szinkronizált. 110 perc.

Néha érdekes lenne belelátzni azokba a döntési folyamatokba, melyek végül zöld utat biztosítanak egy produkciónak. A mélyebb háttérinfók különösen a mostanihoz hasonló esetekben lennének izgalmasak, ahol a végeredményből egész egyszerűen képtelenség kikövetkeztetni, mi lehetett az a vonzó ötlet, ami megnyitotta a pénzcspokat. Vajon mi lehetett az eredeti szándék, mi lebegett az alkotók szeme előtt és vajon miért nem akadt senki, aki megpróbálta volna befoltozni a forgatókönyvben tátongó orbitális lyukakat? Addig még rendben, hogy van egy afro-amerikai főszereplőnk, aki Mexikóban keveredik mindenféle droggal kapcsolatos kalandokba, de azt már sajnos nem sikerült kitalálni, hogy ki ez a fickó, miért utazik oda és mi okból okozza a bonyodalmakat. Az íróknak nemhogy a megfelelő műfajt nem sikerült belőniük, de érezhetően maguk sem jöttek rá, miről is akar-nak szólni ez a sztori. Az első

poénra nagyjából egy órát, az első akcióra másfelet kell vár-nunk, de még ennél is súlyo-sabb gond, hogy a karakterek folyamatosan ellentmondanak saját maguknak. Főhősünk például talpig becsületes, min-dig a szabályok szerint játszó fickó, de gond nélkül elfogad egy zsiros kamuállást a legjobb barátjától, aki viszont valami rejtélyes okból nagyon szemét alak. A zavaros viszonyok és konfliktusok, a tíz percenként betoppanó újabb szereplők káosza tulajdonképp szórakoz-tató is lehetne, ha a kissé rász-zista film hanyagolná a drá-mai hangvételt és nem lenne nagyjából minden perce fájoan érdektelen. A rendező Nash Edgerton persze behúzhatja az újabb direktori kreditet és gyaníthatóan Joel Edgerton is az öccse kedvért bólintott rá a szerepre, magával rántva a jobb sorsa érdemes kollégáit. Nem éppen hízelgő egy filmre nézve, ha a játékidő túlnyomó hányadában ilyen és ehhez hasonló kérdések foglalkoztatják az embert, de a *Gringo* esetében tényleg minden érdeke-sebb annál, mint ami a vásznon történik.

HUBER ZOLTÁN

Hurrikán-meló ▲

The Hurricane Heist – amerikai, 2017. Rendezte: **Rob Cohen**. Írta: **Scott Windhauser** és **Jeff Dixon**. Zene: **Lorne Balfe**. Kép: **Shelly Johnson**. Szereplők: **Maggie Grace** (Casey), **Toby Kebbell**

(Will), **Ryan Kwanten** (Breeze), **Ralph Ineson** (Perkins). Gyártó: **Foresight Unlimited / Parkside Pictures / Windfall Productions**. Forgalmazó: **Big Bang Media**. Szinkronizált. 103 perc.

Mi történne, ha a *heist movie* frigrigyre lépne a katasztrófa-film felé? A rendre könnyűsúlyú akciófilmeket (*XXI, Lopakodó*) és thrillereket (*Alex Cross, A szomszéd fiú*) jegyző Rob Cohen eddig sem bizonyult az álomgyári műfajfilmmezés úttörőjének, így hát nem meglepő, hogy a fenti kérdésre adott válasza is elégtelennek bizonyul: a *Hurrikán-meló* sajnos mindkét zsánerrel szembeni elvárásainkat alulteljesíti. Pedig a történetben bőséges potenciál rejlene: míg az eldugott amerikai kisvárosra gyilkos hurrikán sújt le, egy furfangos bűnbanda megszállja a helyi pénzverdét. Annak kifosztásához azonban szükségük van a biztonsági szolgálat egyik munkatársnőjének technikai tudására is, ezért

hajtóvadászatot indítanak a karakán hősnő ellen, csakhogy a természet erői alaposan keresztülhúzzák a számításait. Mivel a produkció viszonylag csekély tőkéből forgott, képtelen megnyerni magának az ultralátványos *megapic*-ek szerelmeseit: robusztus felhőkarcolók helyett csupán néhány lakóház és egy rádióállomás pusztul el a szemünk előtt, ráadásul a katasztrófajelenetek vizuális kivitelezése tévéfilmeket idézően szerény. Cohen és forgatókönyvírói érezhetően mérsékelni is akarják a külső helyszínen játszódó szcénákat, és még a dramaturgiát is ennek megfelelően, „költség-hatékony” módon súlypon-tozzák. Sajnos a szűk térben kibontakozó konfliktusok és a precízen kidékázott, de monoton akciószekvenciák sem tudják vonzóvá tenni magukat a néző számára. Ennek oka részint a silány feszültségkezelés, részint pedig a karakterépítés kudarca: Cohen és alkotótársai valamennyi figurájukat lejárt szavatosságú klisékből gyúrnák össze, jobbára siral-mas dialógusokkal. A *Hurrikán-meló* másodvonalbeli rutindol-gozat, mely kifejezetten gyá-szos látványt nyújt a nagyvászonon. Mindennek tudatában pedig inkább megmosolyogta-tó, mintsem szívet melengető, hogy a befejezés Kubrick korai klasszikusa, a *Gyilkosság* előtt próbál tisztelegni.

KOVÁCS PATRIK

Ghost Land – A rettegés háza

Incident in a Ghost Land – francia-kanadai, 2018. Rendezte és írta: Pascal Laugier. Kép: Danny Nowak. Zene: Todd Bryanton. Szereplők: Crystal Reed (Beth), Anastasia Phillips (Vera), Mylene Farmer (Pauline), Rob Archer (Kövér). Gyártó: Mars Films / Inferno Pictures / 5656 Films / Highwire Pictures. Forgalmazó: ADS Service. Feliratos. 91 perc.

Pascal Laugier a 2000-es években aranykorát élő francia horrorfilm talán legismeretebb figurája, jóllehet hírnevét egyetlen alkotásnak, a francia extrémek és a tengerentúli *torture porn* horrorok hagyományait egyesítő *Mártíroknak* köszönheti. Utóéletét tekintve valódi botrányfilmről van szó, tíz év távlatából azonban a *Mártíroknak* már nem is annyira a véget nem érő kínzásjelenségekkel, inkább azzal a köldök-nézős gondolatissággal osztja meg a műfaj rajongóit, amelyel Laugier kényszeresen legitimálni igyekezett a vásznon látott borzalmakat.

A rendező következő filmje, *A magas ember* már nem ultra-szadizmusban utazott, mégis méltó párdarabja lett a *Mártíroknak*: mindkét filmben egy felsőközéposztály által működtetett titkos szervezet „munkásságába” nyerünk bepillantást, miközben Laugier a horrortopozsokon keresztül próbál súlyos társadalmi-filo-

zófiai kérdéseket feszegetni. A *magas ember* példája ugyanakkor azt is világossá tette, hogy az arcunkba tolt szenttelen sadizmus nélkül már a vitaindítónak szánt – valójában végtelenül felszínes – mondanivaló sem üt akkorát.

Nagyon úgy tűnt tehát, hogy Laugier olyan rendező, aki képtelen a nagyotmondás kényszere nélkül horrorfilmet készíteni. Legújabb filmjével, a *Ghost Land – A rettegés házával* mégis rácáfolt erre, ám újra csak középszerűségét bizonyította. A *Ghost Land* vérbeli *home invasion*-film, vagyis egy olyan alműfaj képviselője, amelyben a francia horroristák (Aja, Palud, Bustillo, Maury, sőt, maga Laugier is a *Mártíroknak* első harmadával) már mind kipróbálták magukat. Ahogyan az várható volt, Laugier csavart egyet a megszokott képleten – az ismerős felütést követően megbolgatja az idősíko-

kat, horrorszerezőnek készülők, Lovecraft-rajongó kislányhősen keresztül pedig eljátszik az álmok és emlékképek kétértelműségével –, a film végül mégis visszakanyarodik az unalomig ismert klisékhez. Laugier ismét pincében leláncolt, péppé vert fiatal lányokkal próbál sokkolni, de a tőle megszokott csattanó híján már semmi nem emeli ki filmjét a szürke átlagból: ihletetlen variáció egy sokat látott témára.

HEGEDÜS MÁRK SEBESTYÉN

Hang nélkül

A Quiet Place – amerikai, 2018. Rendezte: John Krasinski. Írta: Bryan Woods és Scott Beck. Kép: Charlotte Bruus Christensen. Zene: Marco Beltrami. Szereplők: Emily Blunt (Evelyn), John Krasinski (Lee), Millicent Simmonds (Regan), Noah Jupe (Marcus). Gyártó: Platinum Dunes / Sunday Night. Forgalmazó: UIP-Duna Film. Feliratos. 96 perc.

A tavalyi év meglepetés horzárja volt Jordan Peele filmje, a *Tűnj el!*, amely a már-már képtelenül alacsony, 5 millió dolláros költségvetéséhez Amerikában 176 millió bevétel, kritikai ünneplés, sőt még egy Oscar-díj is társult. A Peele-hez hasonlóan kívülről és műfaji előélet nélkül rémföldre merészkedő színész, John Krasinski rendezése ugyanezt a bravúrt próbálja megismételni, még ha nem tud (és nem is akar) versenyezni a *Tűnj el!* ügyes zsánerjá-

tékával és társadalomkritikájával; inkább egyetlen egyszerű, ám annál radikálisabb ötletet és eszközt választott a sikerhez. A támadó szörnyek elől rejtőző négytagú család életben maradásának kulcsa csupán egyetlen – ki tudja, milyen megpróbáltatások és veszteségek után megszerzett – szabály: mindig, minden körülmény között némának kell maradniuk. Ennek megfelelően a látvány- és hangmaximalizálás által uralt, effektusvezérelt és érzékközpontú multiplex-adrenalinok korában a rendező a hiátust tette meg elsődleges szervező erejének. A beszédhang szinte teljes mellőzésén túl ez köszön vissza a karakterek és a történet szinte teljes lecsupaszításában is: mindössze négy szereplőt követhetünk, miközben nem csak a kinti világ sorsáról nem kapunk szinte semmilyen információt, de hőseink előéletéről, sőt, a pusztán túlélési ösztönön túlmutató motivációikról sem. A filmbéli család számára az igazi fenyegetést mégsem a szörnyek jelentik, hanem a túlélés módja akkor, ha a hétköznapi kommunikáció és érzelm kifejezés megszokott formái többé nem tarthatók fenn. Mikor már nem csak a műfaj lényegének tekintett rémület, sokk és fájdalom kinyilvánítására nincs lehetőség, de a gyász, a bűntudat és a szeretet kifejezésének új formáit is ki kell találni.

FEKETE TAMÁS

